

ТУРИСТИЧКА
ОРГАНИЗАЦИЈА
СРБИЈЕ

www.srbija.travel

бесплатан
примерак

Авантуре духа

КУЛТУРНО НАСЛЕЂЕ
СРБИЈЕ

Археолошка налазишта На изворима људског духа	4
Србија у доба Римског царства Путевима римских императора	6
Манастири Србије Уточишта духовности	8
Католичке цркве у Србији Дух католичанства	14
Османско културно наслеђе Нови културни круг	16
Синагоге у Србији Места окупљања	18
Тврђаве Места од акције!	20
Народно градитељство Живот у складу с природом	22
Индустријско наслеђе у Србији Крени у ретро научно-фантастичну авантуру	24
Европско освежење Сецесија	26
Архитектура 20. века Где су нестали украси?	28
УНЕСКО у Србији Ухвати се у коло светске баштине	32
Културне руте Савета Европе на којима је Србија Духовне везе	36
Музеји у Србији	38
Галерије у Србији Културни акцелератори	42
Графити, мурали и улична уметност Дух улице	44
Нови Сад 2021. Европска престоница културе Град отвореног духа	46
Нови простори за културну понуду Како да планираш неочекивано?	48

Спремни за велику авантуру?

Крените у експедицију без премца – од места где је створена прва монументална уметност у Европи, преко градова у којима су живели римски императори и зидина које су вековима мењале своје владаре да би на крају постале места популарних фестивала, па све до производних погона који данас стварају нове идеје за будућност. Запловите у авантуре духа.

Посетите места која славе људску потребу за узвишеним, инспиративне просторе с делима врхунских уметника и динамичну алтернативну сцену отворену за другачија тумачења.

Добро дошли у узбудљив културни простор где се стилови, веровања, звукови и мириси различитих цивилизација преплићу и стапају у јединствено наслеђе.

На изворима људског духа

Замисли живот у људској заједници 6.000 година п.н.е. Био је знатно напреднији и цивилизованији него што се то дуго времена мислило. И култура је имала своје место. Археолошка налазишта насебина првих цивилизација на тлу Србије променила су наше поимање начина живота људи у дугој праисторијској епохи.

Археолошко налазиште
Лепенски Вир, 6000 п.н.е.

1 Пут у културно средиште најстарије Европе

Лепенски Вир 6000. ГОДИНЕ П.Н.Е.

Откриј најстарије стално станиште на простору Србије, с више од 100 урбанистички распоређених трапезастих кућа. Дух Лепенског Вира дочаравају погребни ритуали, религијска схватања и први примерци монументалне скулптуре у Европи.

www.narodnimuzej.rs

Лепенски Вир,
скулптура,
6000 п.н.е.

Крени у копнену експедицију, заплочи широким током Дунава, осети вирове и брзакe људског духа. Док јездиш првом европском магистралом којом се ширила култура, трговина и митови о постанку света, вратићеш се хиљадама година уназад, право у колевку прве Европе.

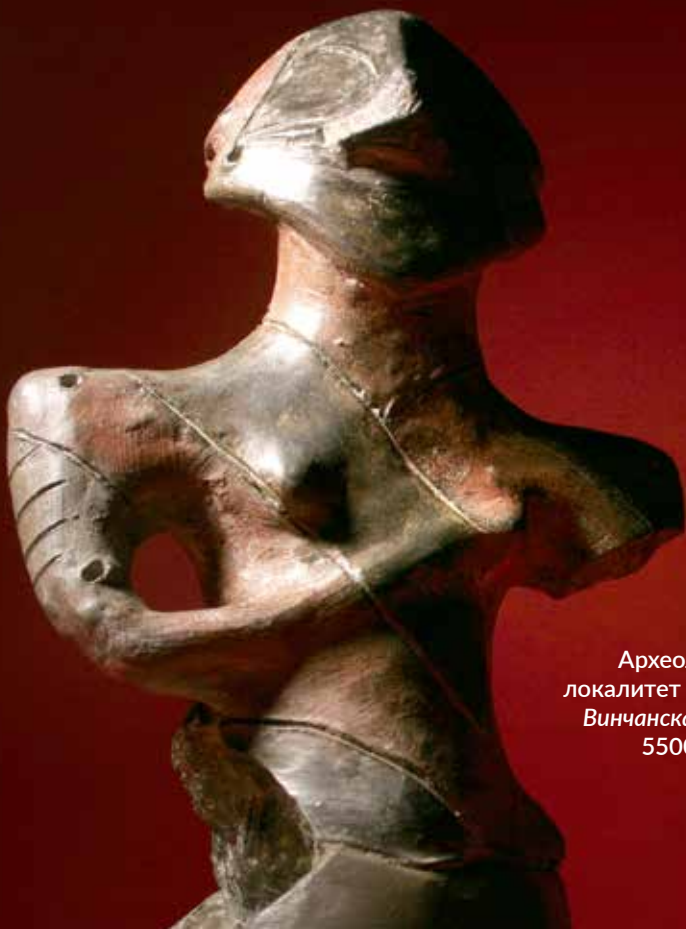
2 Метропола каменог доба

Винча

ОД 5300. ДО 4300. ГОДИНЕ П. Н. Е.

Упознај необично раскошну неолитску културу. У време када су дивља племена непрестано трагала за храном, Винчанци су живели у урбаној средини с правилно распоређеним улицама и зградама. Производили су богато украшену керамику, креирали фигурине женских божанстава и комуницирали уз помоћ система писаних знакова с јасним значењем.

www.mgb.org.rs

Археолошки локалитет Винча, Винчанска дама, 5500 п.н.е.

Археолошки локалитет Плочник, Богиња на престолу, 5500 п.н.е.

3 Праисторијска авангарда

Плочник

ОКО 5500. ГОДИНЕ П. Н. Е.

Може се рећи да су становници Плочника били истински испред свог времена. Плочник је био центар за прераду бакра и један од првих локалитета ране металургије у каменом добу.

www.muzejtoplice.org.rs

СРБИЈА У ДОБА РИМСКОГ ЦАРСТВА

Подручје које
је изнедрило
16 од 52 римска
императора

Царица Теодора,
Ниш, 6. век

Археолошки локалитет Виминацијум,
Златне минђуше, 3. век

Почетком наше ере, подручје данашње Србије представљало је значајан граничан појас Римског царства. Дуж одбрамбене линије на Дунаву подигнуте су на десетине војних утврђења, док су у залеђу никле раскошне престонице провинција и центри културе.

- 1 Остаци древног римског града **Сирмијума**, једне од престоница царства, и данас се могу пронаћи у центру Сремске Митровице.

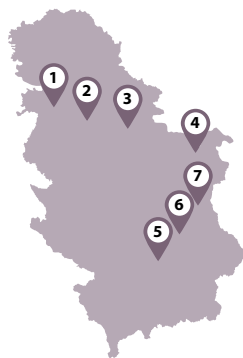
www.carskapalata.rs

- 2 **Римска прошлост Београда** почиње у 1. веку п.н.е. Печати римских времена Београда налазе се на Калемегдану, у лагумима Барутане, у Римској дворани Библиотеке града, у Народном музеју и Музеју града Београда.

www.narodnimuzej.rs

Путевима римских императора

- 3** Обилазак **Виминацијума** у близини Пожаревца непоновљив је доживљај. Замисли себе у војном логору из римског периода, у шетњи поред великог амфитеатра, јавног купатила, аквадукта, некропола... Посебну атракцију представља фреско-слика Мона Лиза антике.
www.viminacium.org.rs
- 4** Цар Трајан је на простору Ђердапа на Дунаву предузео низ градитељских подухвата о чему сведоче Трајанова табла уклесана у стену изнад Дунава и остаци Трајановог моста у близини данашњег Кладова.
www.narodnimuzej.rs
- 5** Царичин град - Јустинијану Приму подигао је цар Јустинијан у 6. веку. Остаци урбанистички планираног града сведоче о некадашњем царском сјају и хришћанском духу града.
www.iustinianaprima.lebane.org.rs
- 6** У античком **Наисусу**, данашњем Нишу, рођен је цар Константин, познат по томе што је донео Милански едикт 313. године н.е. којим је хришћанство постало званична религија Римског царства. Када би цар Константин пожелело да се одмори, ишао би у Медијану – велелепну резиденцију с термама, где су раскошни подни мозаици, фреске и мермерне статуе стварале прави царски угођај.
www.narodnimuzejnis.rs
- 7** Цар Галерије није могао ни да претпостави да ће се његова резиденција **Феликс Ромулијана** после толико векова наћи на Унесковој листи светске културне баштине. Изванредне фреске, мозаици и скулптуре и данас маме уздахе и чувају дух античких времена на овом простору.
www.muzejzajecar.org

Археолошки локалитет
Виминацијум

Манастир Дечани,
14. век

МОНАСТИРИ СРБИЈЕ

УТОЧИШТА ДУХОВНОСТИ

Замисли време без новина, биоскопа, књижара, галерија, шопинг центара... Трагаш за инспирацијом, одговорима, утехом или охрабрењем – где би пошао?

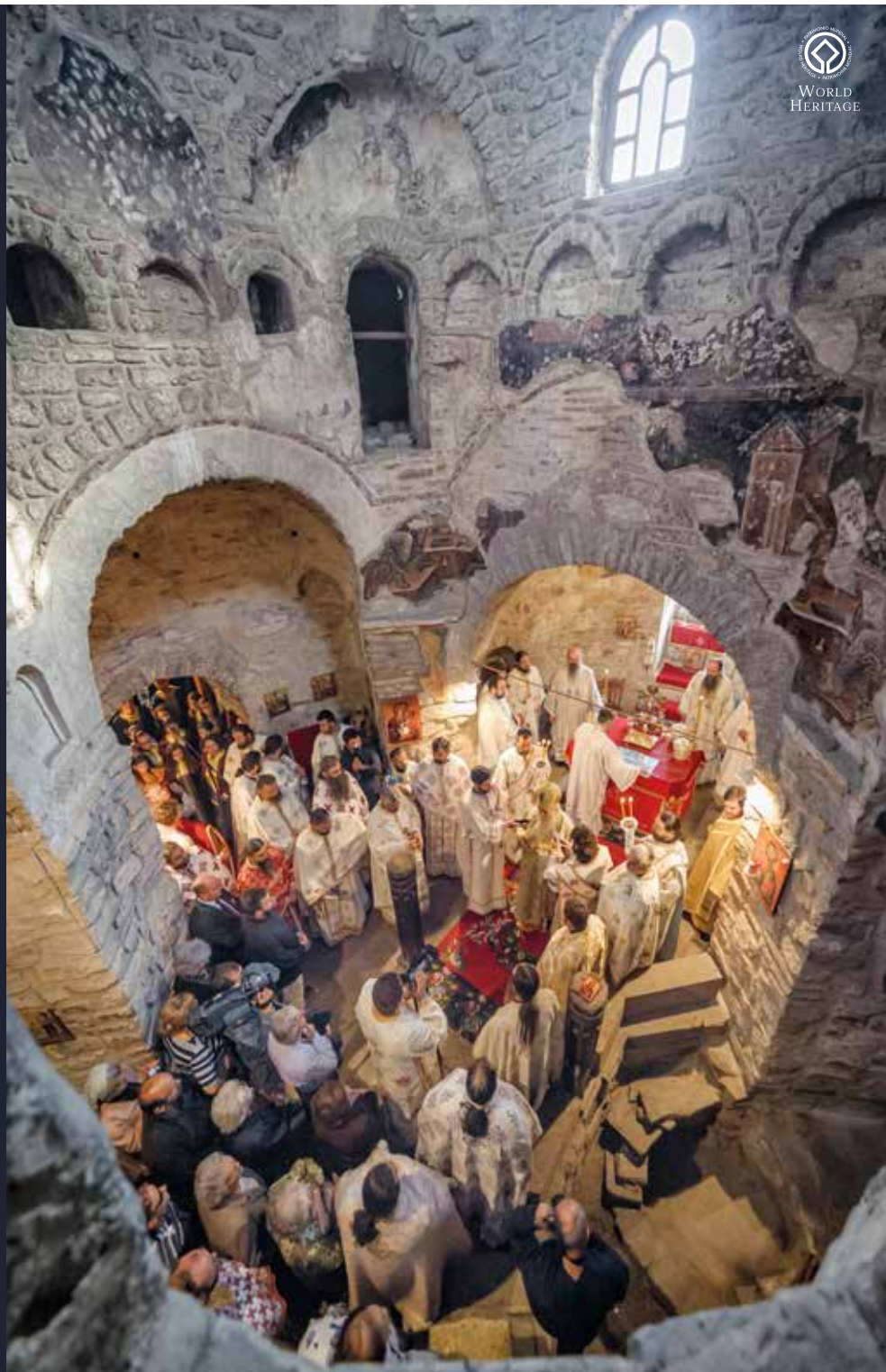
Српски манастири вековима су представљали центре духовног живота у којима се поред извођења молитвених обреда, преносило знање, развијала култура и неговала национална свест.

Грађени на питеореским локалитетима, увек близу река или извора, представљају ремек-дела архитектуре свога доба и величанствене сведоке човекове непресушне потребе за узвишеним.

Манастири су и данас жива места у којима бораве и врше богослужење свештеници и монаси. У њима се одвијају разноврсне активности – сликање фресака, превођења списа, израда сувенира и производње веома цењених вина, меда и друге хране.

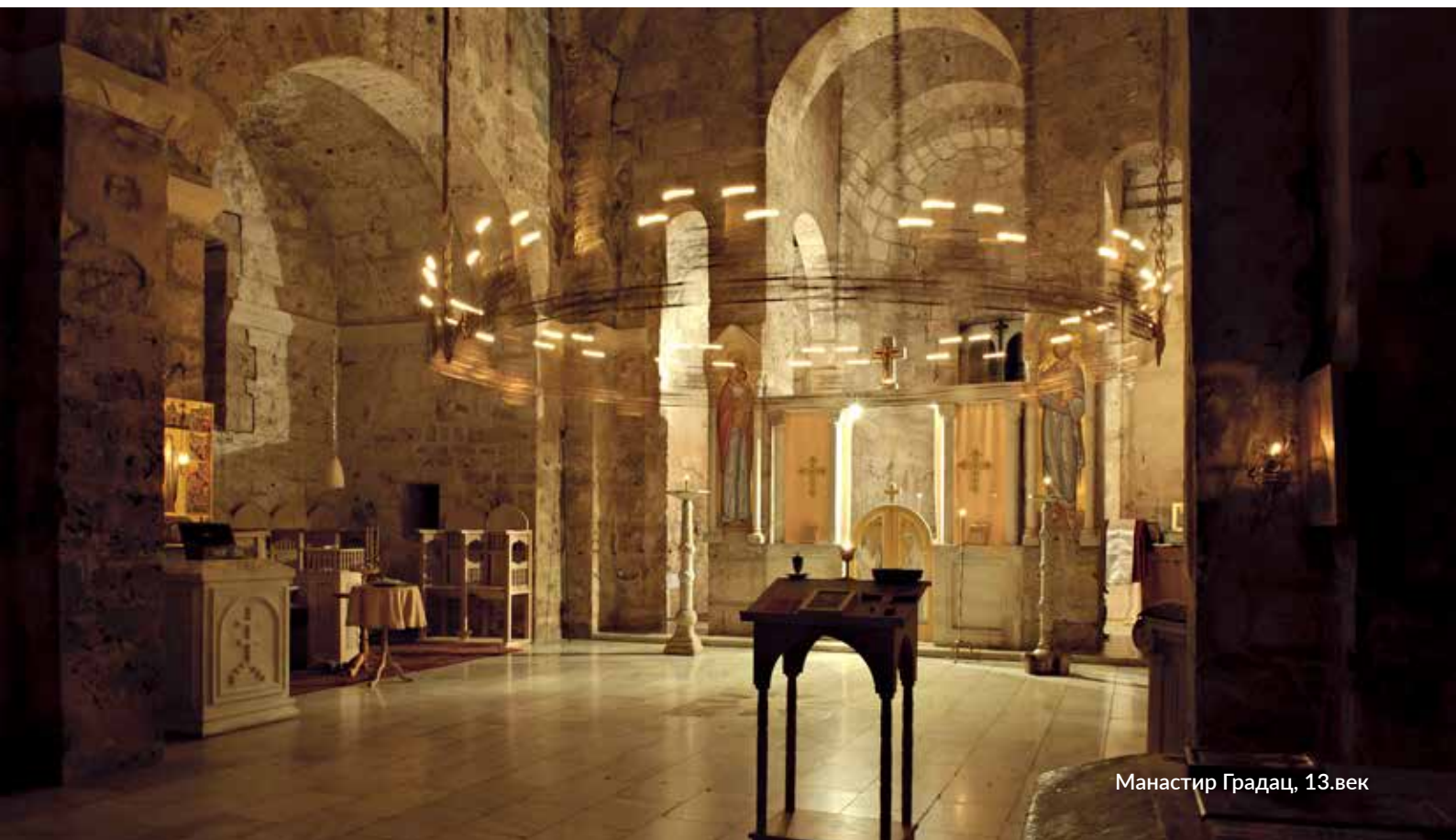
Црква Светог Петра и Павла,
9-10. век

Више о манастирима на www.srbija.travel

Манастир Студеница, Распеће Христово, 13. век

Манастир Градац, 13. век

Рашка школа

Српски манастири свој процват доживљавају у другој половини 12. века, упоредо с формирањем српске државе. Спајањем византијске и романичке уметности у тзв. Долини краљева рађају се монументалне грађевине оригиналног стила.

Распеће Христово из Студенице један је од најлепших примера монументалног византијског сликарства. По уметничким одликама, ради се о савршеној композицији префињене боје, са светитељима складних пропорција и спокојних портрета.

www.manastirstudenica.rs

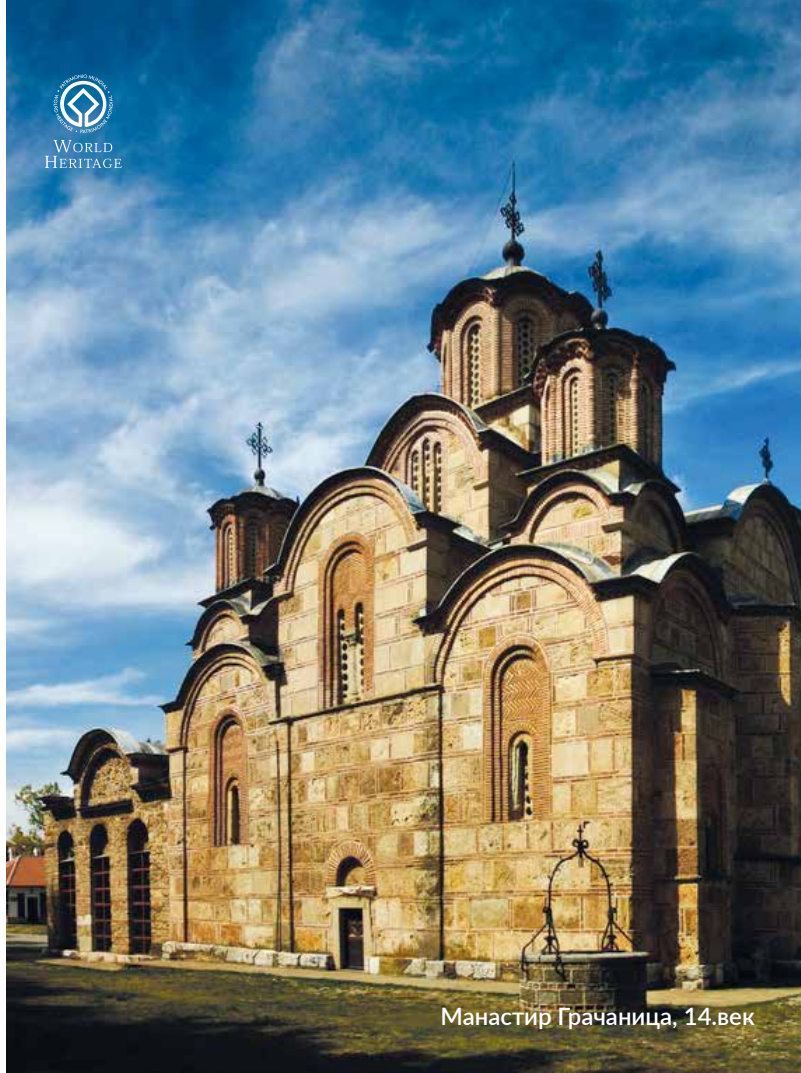
Манастир Пешка патријаршија,
фреска, детаљ, 14. век

Косовско-метохијски манастири

Почетком 14. века српска култура се преображава у директном додиру са царском Византијом. Представник тог стила је **Грачаница**, складна и динамична грађевина која одаје утицај лакоће и стремљења у висину.

www.togracanica.org

**Косово и Метохија тренутно су под управом УНМИК-а на основу резолуције Савета безбедности УН-а 1244.

Манастир Грачаница, 14.век

Манастир Дечани, 14.век

Моравска школа

Угрожен најездом Турака на Балканско полуострво крајем 14. и у првој половини 15. века, српски национални дух свој спас проналази у културном стваралаштву. Манастири постају праве тврђаве, али на том ограниченом простору опасаном моћним зидинама, учени људи и уметници стреме духовном бескрају.

Данас о томе говоре детаљи попут богато украшених клесаних рељефа, раскошне скулпторалне декорације и плетене орнаментике као што је **розета из Раванице**.

www.turizamtrstenik.rs

Манастир Раваница,
розета, 14.век

Манастир Манасија,
Свети ратници, 15.век

Овчарско-кабларски манастири

Повлаћечи се пред турским освајачима у 14. и 15. веку, српски калуђери понели су само оно најважније – свест о националном бићу и дух православља. Далеко од света али блиски богу и људским вредностима, они зидају манастире у готово неприступачним пределима Овчарско-кабларске клисуре.

www.turizamcacak.org.rs

Манастир Сретење, 16. век

Фрушкогорски манастири

Крајем 15. и почетком 16. века тежиште српског духовног и културног живота померено је на север, у суседно Аустроугарско царство где долази до плодног споја са западноевропском културом.

Подигну се манастири на планини Фрушкој гори, које красе препознатљиви **иконостаси** с позлатом, дуборезима у дрвету и утицајем барокног сликарства.

www.novisad.travel

Србија има више од 200 манастира, од којих су 54 проглашена за споменике културе, а на Унескову листу светске културне баштине уврштено је њих 6.

Манастир Крушедол, иконостас, 16. век

КАТОЛИЧКЕ ЦРКВЕ У СРБИЈИ

У земљи развијаној у
прожимању великих
култура и вера,
богатство се мери
збиром различитости
које окупља на својој
територији.

Римокатоличка црква
Име Маријино, Нови Сад, 19. век

Дух католичанства

Католичке цркве у Србији грађене су у разним епохама, у складу с преовлађујућим утицајима. Због тога оне данас плене разноликошћу стилова – од бенедиктинске цркве у романоготичком стилу и готичког звоника, преко цркве грађене у духу класицизма и барокних сликарских радова, све до катедрале у неоготском стилу и кружне грађевине из 20. века која се враћа античким узорима.

www.novisad.travel | www.tobcej.com
www.to.vrsac.com | www.rumatourism.com

Црква Св. арханђела Михаила,
Арача, 12. или поч. 13. века

Римокатоличка црква
Св. Герхарда, Вршац, 19. век

Римокатоличка црква
Уздизања Часног Крста,
Рума, 19.век

Нови културни круг

ОСМАНСКО КУЛТУРНО НАСЛЕЂЕ

Османска експанзија у средњем веку није донела само нове владаре, већ и нове укусе, обичаје и речи које су обогатиле затечену културу.

Из споја оријенталних утицаја и постојећих обичаја ствара се нов културни круг, чије се присуство и данас осећа широм Балкана.

Београдска тврђава, 1-18. век

Тврђаве

Турци нису журили да напусте ове просторе. Градили су и обнављали тврђаве широм Србије.

www.tob.rs | www.tonp.rs

www.turistickavranje.rs | www.tosokobanja.rs

Алтун Алем џамија,
Нови Пазар, 16.в.

Џамије

Џамије у Србији чине спој османске и византијске архитектуре. Узор свих џамија, нарочито у европском делу Османског царства, постала је Аја Софија.

.....
УСПОРИ,ОДМОРИ ...
.....

Хамами!

Купање у хамаму део је турске културе, ритуал који је служио за уживање, опуштање и дружење

Сокобања, хамам, 15.в.

Задужбинарство

Када би неки угледник османске државе пожелео да буде упамћен, подизао би грађевину од јавног значаја.

Чесма Ђеренка,
Врање

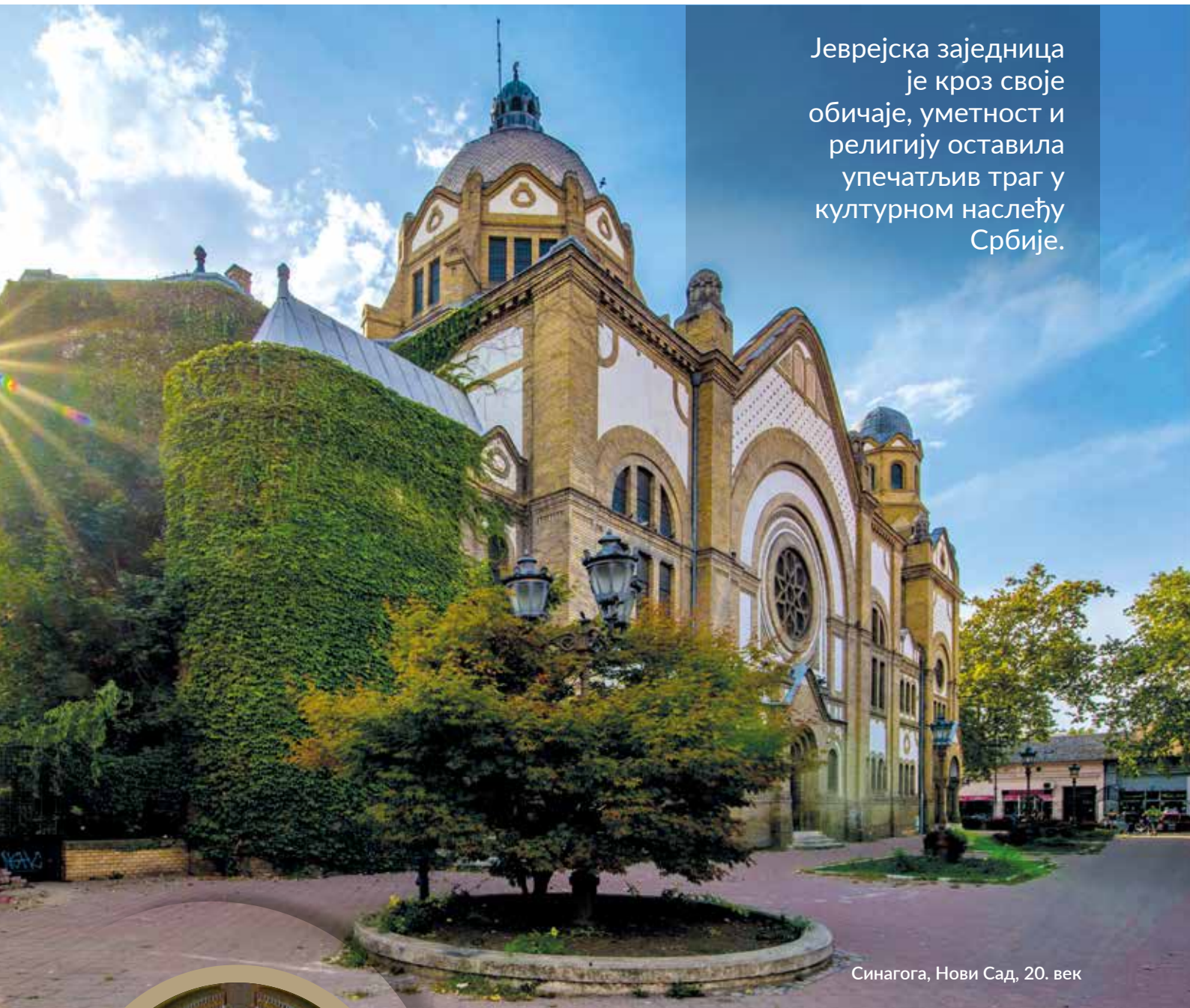
Авантура с укусима оријента!

Пробај неки од локалних специјалитета пореклом из турске кухиње: бурек, баклаву, ратлук, туршију...

СИНАГОГЕ У СРБИЈИ

Места окупљања

Јеврејска заједница је кроз своје обичаје, уметност и религију оставила упечатљив траг у културном наслеђу Србије.

Синагога, Нови Сад, 20. век

Синагога, Суботица, 20. век

Јудаизам је карактеристичан по томе што нема строге прописе и ограничења у вези с изградњом верских објеката, што је омогућило архитектонску разноврсност и прихватање савремених утицаја и стилова. У Србији се могу видети синагоге грађене у стилу сецесије, касног неокласицизма, као и оне у традиционалном духу с обележјима сецесије, које важе за нека од најбољих остварења бечких и пештанских архитеката.

Појединим синагогама у Србији у међувремену је промењена првобитна намена.

www.tob.rs | www.novisad.travel
www.visitsubotica.rs | www.visitnis.com

Синагога, Суботица, 20. век

Синагога Сукат Шалом,
Београд, 20. век

Синагога, Ниш, 20. век

ТВРЂАВЕ

Места од акције!

Започни авантуру на местима где се некада бранило и освајало, градило и рушило, туговало и прослављало. Обићи зидине чији ожиљци чувају успомене на бројне битке и велике историјске прекретнице.

Београдска тврђава, 1-18. век

У Србији је током различитих периода изграђено отприлике четрдесет утврђених градова које су рушили, обнављали и дозиђивали велики освајачи. Ова утврђења, мање или више очувана, представљају дијаманте средњовековне културе. Места где се некада за улазак плаћало животима, сада су широм отворила своје капије.

1 БЕОГРАДСКА ТВРЂАВА, 1–18. ВЕК

Тврђава на којој су многи народи оставили неизбрисив траг: Римљани, Византинци, Мађари, Турци, Аустријанци, и наравно – сами Срби.

www.beogradskatvrđjava.co.rs

2 СМЕДЕРЕВСКА ТВРЂАВА, 15. ВЕК

Подигнута као седиште Србије која се борила за опстанак пред продорима Турака у 15. веку.

www.smederevskatvrđjava.com

3 ГОЛУБАЦ, 14. ВЕК

Величанствено војно утврђење с девет масивних кула подигнуто на стрмом узвишењу изнад Дунава.

www.tvrđjavagolubackigrad.rs

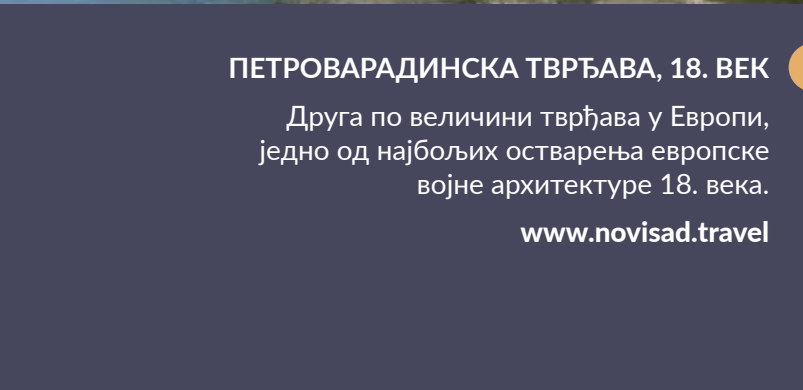

4

НИШКА ТВРЂАВА, 18. ВЕК

Грађена да застраши и одбије и најодлучијег освајача, Нишка тврђава се данас сматра лепотицом међу турским војним здањима на Балкану, с атракцијама као што су амам из 15. и арсенал из 19. века.

www.visitnis.com

ПЕТРОВАРАДИНСКА ТВРЂАВА, 18. ВЕК

Друга по величини тврђава у Европи, једно од најбољих остварења европске војне архитектуре 18. века.

www.novisad.travel

5

НАРОДНО ГРАДИТЕЉСТВО

Како живети и градити у савршеном складу с околином, уз употребу природних и лако доступних материјала? Питање никад актуелније, а одговори се могу пронаћи и у искуству и традицији народа који се прилагођавао веома разноликим природним условима и културним утицајима.

1

СИРОГОЈНО

Музеј „Старо село Сирогојно” – пример старовлашког села западне Србије у који су измештени аутентични објекти са Златибора и његове околине.

www.sirogojno.rs

2

Рајачка пивница

На северу Србије куће су прављене од земље и покриване трском. У планинским крајевима западне Србије куће су прављене искључиво од дрвета, а на истоку од дрвета и земље. Питомост и богатство Шумадије и долине Мораве огледа се у пространим кућама с великим термовима и доксатама.

Пошто није било брзих река за воденице, у Војводини су људи изумели суваче – млинове на животињски погон.

Становници Неготинске Крајине подигли су камене винске подруме – пивнице – за производњу и чување вина.

www.togm.org.rs | www.gtokg.org.rs

www.vojvodinaonline.com | www.toon.org.rs

Живот у складу с природом

3 Сувача, Кикинда

4 ТРШИЋ

Меморијална кућа реформатора српског језика и писма Вука Стефановића Караџића – по угледу на куће 19. века.
www.togl.rs

5 ГРАДСКИ КОНАЦИ

Симболи младе српске државе и њених првих владара, одраз утицаја Оријента и средње Европе. Најлепши и најраскошнији је Конак кнегиње Љубице у Београду.
www.tob.rs

ИНДУСТРИЈСКО НАСЛЕЂЕ У СРБИЈИ

Астрономска
опсерваторија,
Београд

Људски дух превазилази
ограничења физичког
света. Научна открића,
технолошки продори и
визионарски подухвати
храбрих предузетника
и индустријалаца –
драматично су мењали
наш начин живота.

Музеј ваздухопловства,
Београд

1 АСТРОНОМСКА ОПСЕРВАТОРИЈА У БЕОГРАДУ

Опсерваторија сведочи о нашој жељи да досегнемо звезде и пронађемо нове светове још од 1887. године. У популарној звездарници налази се Велики рефрактор – највећи телескоп на Балкану.

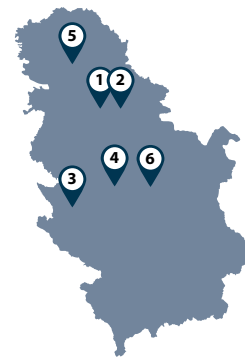
www.aob.rs

2 МУЗЕЈ ВАЗДУХОПЛОВСТВА БЕОГРАД

Немој се изненадити уколико изнад главе угледаш немачки Месершмит, британски Спитфајер или „невидљиви” амерички бомбардер Најтхок F-117, као и FIAT G-50 и Олуј 11 – први наоружани авион коришћен у српској војсци у Првом светском рату.

www.muzejvazduhoplovstva.org.rs

Крени у ретро научно-фантастичну авантуру

Завири у просторије где се и данас чувају необична оруђа, парни лифтови, рефрактори, летилице и стари записи с експедиција вођених непресушном људском потребом за развојем и откривањем новог.

3 ШАРГАНСКА ОСМИЦА

Јединствена пруга уског колосека у облику осмице из 1925. године, која саобраћа од Мокре горе до Шаргана, данас је туристичка атракција и покретан музеј железничког саобраћаја.

www.turizamuzica.org.rs

5 КАНАЛИ И ПРЕВОДНИЦЕ БЕЗДАН И БЕЧЕЈ

Канали и преводнице грађени средином 20. века представљају врхунске технолошке домете свога времена. Први пут у Европи изведено је подводно бетонирање баш код Бездана, а преводница у Бечеју пројектована је у Ајфеловом студију у Бечу.

www.visitsombor.org
www.tobecej.rs

4 МУЗЕЈ СТАРА ЛИВНИЦА У КРАГУЈЕВЦУ

Почетак рада Тополивнице 1853. године најавио је индустријски преображај Србије. У најстаријем објекту српске индустрије налази се Музеј Стара ливница с аутентичном збирком оружја и војне опреме.

www.muzej-topolivnica.rs

6 СЕЊСКИ РУДНИК

Родно место српске индустрије, Сењски рудник из 1853. употпуњен је Музејом угљарства. Стари лифт на парни погон и данас је у функцији.

www.muzejuglarstva.rs

Шарганска осмица, Ужице

ЕВРОПСКО ОСВЕЖЕЊЕ

Сецесија

Зграда САНУ

Кућа проф. Михајла
Петровића Аласа

Нов, лепршав, декоративан и смео стил под бечким називом „сецесија”, појавио се као реакција на академизам 19. века. Одликују га неспутане форме пуне заобљених линија, необичне комбинације боја, употреба нових материјала и грађевинских техника, као и наглашена декоративност. Геометријски и биљни мотиви и лик жене – постали су омиљени мотиви архитеката широм Европе.

Српски градитељи, вођени жељом да створе нов национални израз у архитектури, прихватају идеје сецесије, која у великој мери црпи инспирацију из националних особености, али и природе и њених облика.

Хотел „Москва”

Београд

- Хотел „Москва”, 1906.
- „Кућа са зеленим плочицама”, 1907.
- „Робни магацин”, 1907.
- Телефонска централа у Београду, 1905–1908.
- Кућа сликара Уроша Предића, 1908.
- Зграда официрске задруге, 1910.
- Зграда САНУ, 1912.

www.tob.rs

Палата Рајхл

Градска кућа

Сецесија је посебно упечатљив траг оставила у Суботици, граду који се својевремено налазио у границама Аустроугарске. Уметници се ослањају на народно градитељство и локалне материјале.

Суботица

- Градска кућа из 1912., симбол града.
- Палата Рајхл из 1904., дом имућног архитекте, разиграних линија, у несвакидашњој комбинацији боја.
- Синагога из 1902., један од најлепших примера сакралне архитектуре сецесије у Европи.
- Женски шtrand, бајковита грађевина од дрвета.

www.visitsubotica.rs

Поједини примери сецесионистичког стила могу се наћи и у Чачку, Врњачкој Бањи и Лесковцу.

АРХИТЕКТУРА 20. ВЕКА

Где су нестали украси?

Дух модерне

У трећој деценији двадесетог века у Србију долази нешто ново и узбудљиво! Дух модерне у форми интернационалног стила постепено мења лица градова.

Нови материјали и функционалност грађевине односе превагу над естетиком неоисторијских стилова.

Палата „Албанија”, Београд
Арх. Б. Бон, М. Гракалић, М. Прљевић

- Универзитетска дечја клиника, Београд, 1930–1931.
- Комплекс Опсерваторије на Звездари, Београд, 1929–1931.
- Зграда Државне штампарије - касније „БИГЗ”, Београд, 1935–1940.
- Палата „Албанија”, Београд, 1938–1940.
- Пословна зграда ФИАТ-а, Београд, 1939–1940.
- Палата Бановине - Извршно веће АП Војводине, Нови Сад, 1939–1940.

Палата Бановине, Нови Сад
Арх. Д. Брашован

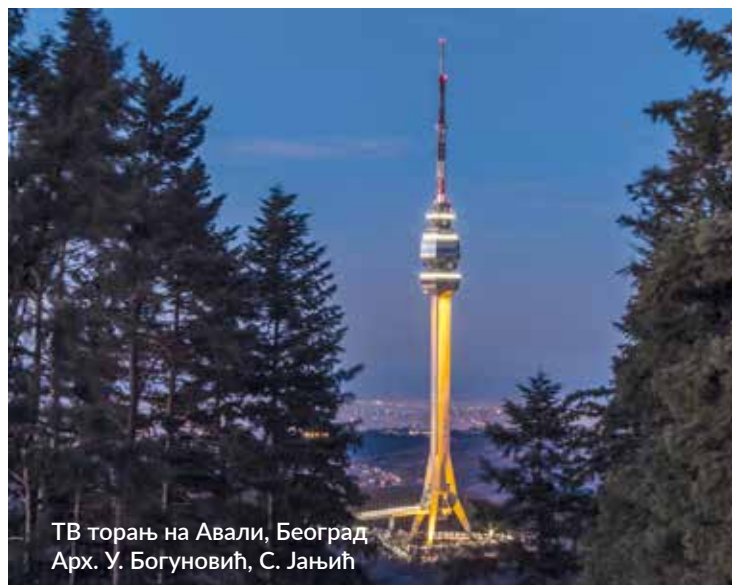

Музеј 25. мај, Београд
Арх. М. Јанковић

Социјалистички модернизам

Након Другог светског рата, социјализам проналази свој омиљен модел урбаног планирања у идејама модерне. Држава преузима централну улогу у планирању и градњи хотела, робних кућа, спортских хала, домова културе, музеја, као и читавих стамбених насеља препознатљивог стила.

ТВ торањ на Авали, Београд
Арх. У. Богуновић, С. Јањић

„Генекс” центар, Нови Београд
Арх. М. Митровић

Музеј савремене уметности, Београд
Арх. И. Антић, И. Распоповић

Београдски сајам
Арх. М. Пантовић

- Палата Савезног извршног већа, Нови Београд, 1947; 1955–1961.
- Генералштаб – комплекс ДСНО, (Државни секретаријат народне одбране), Београд, 1953–1963, (разрушен у НАТО бомбардовању 1999).
- Београдски сајам, 1954–1957.
- ТВ Торањ на Авали, 1960–1965 (разрушен у НАТО бомбардовању 1999; обновљен 2006–2009).
- Музеј савремене уметности, Нови Београд, 1961–1965.
- Музеј 25. мај, Београд, 1962.
- Музеј ваздухопловства, Нови Београд – Сурчин, 1969–1989.
- „Генекс“ центар, Нови Београд, 1970–1980.
- Конгресни центар „Сава“, Нови Београд, 1975–1976.

Споменици Другог светског рата

Од педесетих до седамдесетих година прошлог века, сарадњом врхунских уметника и архитеката граде се споменици жртвама фашизма јединствене културне, историјске и уметничке вредности.

Спомен-парк „Крагујевачки октобар“, Крагујевац
Арх. М. Митровић, Р. Томић

- Гробље ослободилаца Београда 1944, 1954.
- Споменик јеврејским жртвама фашизма и палим борцима, Јеврејско гробље, Београд, 1952.
- Спомен-парк „Крагујевачки октобар“, Шумарице код Крагујевца, 1953.
- Спомен-парк Кадињача, Кадињача, Ужице, 1952–1979.
- Спомен-музеј „21. октобар“, Шумарице код Крагујевца, 1976.
- Споменик народном хероју Стевану Филиповићу и партизанским борцима ваљевског краја, код Ваљева, 1960.
- Спомен-парк Слободиште у Крушевцу, 1960–1965–1978.
- Спомен комплекс у Чачку, 1970–1980.

Спомен-парк Кадињача, Ужице
Арх. М. Живковић, А. Ђокић

УНЕСКО У СРБИЈИ

Ухвати се у коло светске баштине

Желиш да упознаш свет? Посети мања места и учествуј у локалним обичајима. Може и тако! Један део онога што чини културни идентитет читавог човечанства пронаћи ћеш у Србији – на породичним прославама, археолошким локалитетима, живописним пределима и музејским полицама.

ЛИСТА „СВЕТСКА КУЛТУРНА БАШТИНА”

www.srbija.travel

1 Манастир Студеница, Краљево, 12. век

Задужбина оснивача српске средњовековне династије. Утврђени зидови манастира окружују четири цркве.

2 Стари Рас са Сопоћанима, Нови Пазар, 10–13. век

Манастири Сопоћани и Ђурђеви ступови, Петрова црква и остаци тврђава Рас и Градина аутентична су сведочанства најстаријих облика уметничког изражавања српског народа, у архитектури и сликарству.

3 Средњовековни споменици на Косову и Метохији, 13–14. век

Манастири Дечани, Пећка патријаршија, Грачаница и Црква Богородице Љевишке одражавају врхунац византијско-романичке културе, с јединственим стилем фреско-сликарства.

**Косово и Метохија тренутно су под управом УНМИК-а на основу резолуције Савета безбедности УН-а 1244.

4 Археолошки локалитет Феликс Ромулијана, Зајечар, 4. век

Царска резиденција опасана јаким бевемима, с царском палатом и храмом, украшеним мозаицима, фрескама и скулптурама.

5 Стећци, Бајина Башта и Пријеполје, 12–16. век

Средњовековни надгробни споменици сведоче о пореклу европског народа на централном Балкану и духовном животу наших предака. Уписани на листу заједно с Босном и Херцеговином, Црном Гором и Хрватском.

- 6 Архива Николе Тесле, 1856–1943.
Музеј Николе Тесле, Београд

- 7 Мирослављево јеванђеље, око 1180.
Народни музеј у Београду

Једна од најлепших рукописних књига с минијатурама изузетне лепоте које су резултат спајања стилова Истока и Запада.

- 8 Телеграм објаве рата Аустроугарске Србији 1914. године
Архив Србије – Београд

Телеграм који је означио почетак Првог светског рата. Упућен је из Беча, 28. јула 1914.

„РЕПРЕЗЕНТАТИВНА ЛИСТА НЕМАТЕРИЈАЛНОГ КУЛТУРНОГ НАСЛЕЂА”

10 Коло

Традиционална народна игра у којој се извођачи држе за руке формирајући својеврстан људски венац. Уђи у круг, заподени разговор у покрету, поведи игру и дозволи да те игра води – ухвати се у коло!

11 Певање уз гусле

Уз помоћ гудала и само једне жице, вешти гуслари опевали су бројне догађаје из националне историје. Певање уз гусле симбол је народног памћења и средство за чување идентитета које опстаје вековима.

9 Породична слава

Прослава којом породице православних Срба славе своје светитеље заштитнике. Слава се обележава у кругу породице и пријатеља уз поштовање традиционалних обичаја.

КУЛТУРНЕ РУТЕ САВЕТА ЕВРОПЕ НА КОЈИМА ЈЕ СРБИЈА

Духовне везе

Откријте
Србију
следећи трагове
великих европских
авантура из
различитих
епоха.

Пратећи романичке утицаје доћи ћете до манастира чувене Рашке школе, док ће вас стил Сецесије довести до Суботице на северу.

На путевима кроз време крећете се од античког наслеђа и римских императора, преко јеврејских утицаја, све до недавне историје исписане на линији некадашње „Гвоздене завесе“.

Индустријско наслеђе подсетиће вас како се са развојем технологије време мењало, а рута гробаља како је време стало – чувајући сећање на културна стремљења и важне личности једне средине.

Заједничка искуства, култура и историја су коридори који откривају најчвршће и најдубље везе.

Манастир Жича, 13. век

Синагога, Суботица, 20. век

Тома Росандић, Анђео
Ново гробље у Београду

eurovelo.com

1 Пут римских императора и дунавски пут вина

ROMAN EMPERORS AND DANUBE WINE ROUTE

Дунав тече, вино се точи!

www.romanemperorsroute.org

2 Пут сецесије

RÉSEAU ART NOUVEAU NETWORK

Поновно откривање нове уметности

www.artnouveau-net.eu

3 Трансроманика

TRANSROMANICA

Стил који превазилази границе

www.transromanica.com

4 Европска рута гробаља

EUROPEAN CEMETERIES ROUTE

Тихи сведоци бурне историје

www.cemeteriesroute.eu

5 Рута Гвоздене завесе

IRON CURTAIN TRAIL

Прозор са погледом

www.en.eurovelo.com/ev13

6 Европска рута јеврејског наслеђа

EUROPEAN ROUTE OF JEWISH HERITAGE

Култура стварана миленијумима

www.jewishheritage.org/web/european-routes

7 Европска рута индустријског наслеђа

EUROPEAN ROUTE OF INDUSTRIAL HERITAGE

Технологија која је мењала време

www.erih.net

МУЗЕЈИ У СРБИЈИ

КУЛТУРНО-ИСТОРИЈСКИ МУЗЕЈИ

Културно-историјски спектакл!

Достојанствена и тиха атмосфера музеја зачас се може преокренути у прави спектакл!

Удаљиш се пар корака од праисторијских скулптура и већ си испред шлемова римских легија или средњовековних икона. Напустиш просторију с рукотворинама и покућством типичног српског домаћинства и задесиш се у одаји која чува краљевске круне и инсигније српских владарских династија.

Римски шлем,
Беркасово, 4. век
Музеј Војводине,
Нови Сад

Двопређне чарапе
Завичајни музеј Књажевац

Народни музеј
Лесковац

Милан
Миловановић,
Плава врата, 1917.
Народни музеј
у Београду

И зато – опрезно!
Обилазак музеја је врста културне,
друштвене и политичке авантуре. Док
шеташ кроз векове, откриваш узбудљиве
светове познатих домаћих и страних
уметника.

Антон Аугустинчић, *Јосип Броз Тито*, 1948.
Музеј Југославије, Београд

У духу науке и технике

НАУЧНО-ТЕХНИЧКИ МУЗЕЈИ

Како су открића у микросвету електрона довеле до друге индустријске револуције, рендгенски зраци пробијали границе могућег, а покретне слике – покретале креативне умове?

Музеј Николе Тесле, Београд

Природњачки центар Свилајнац

Сазнај како су настајала велика научна и техничка достигнућа која су доводила до далекосежних друштвених промена. Упознај визионарска решења која су учинила да оно што је некада било магично данас буде свакодневно.

„Београдска шака“, 1972; Активни егзоскелети, 1974.
Музеј науке и технике, Београд

Царска панорама, крај 19. век
Музеј југословенске кинотеке, Београд

Више о музејима на www.srbija.travel

МУЗЕЈИ УМЕТНОСТИ

Лекције из уметничке колекције

Велизар Васа Мухић, *Стуб 1-4*, 1972.
Музеј савремене уметности, Београд

Ево прилике за лекције из уметничке колекције – узбудљиве и живе, јер је за њихово стварање била потребна храброст да се закорачи у непознато, спремност да се експериментише и креира по сопственим правилима.

Сава Шумановић, *Доручак на трави*, 1927.
Спомен-збирка Павла Бељанског, Нови Сад

Шта то уметност настала у прошлом веку и даље чини савременом и актуелном?
Како израз локалног духа може да створи дела светског значаја?
Да ли наивна уметност може да буде вишеслојна, а маргинална нашироко позната?

Сава Секулић, *Стари Словен*, 1975.
Музеј наивне и маргиналне уметности, Јагодина

Прстен за одапињање стреле,
15. век
Музеј примењене уметности,
Београд

Meet&Greetourall time stars – упознај људе чији је живот био права авантура.

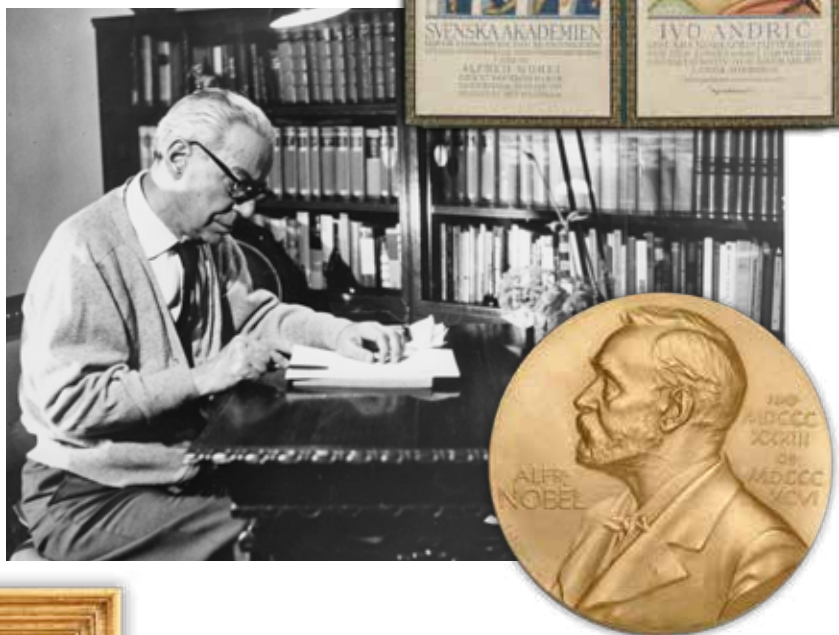
Храбрим одлукама и умним речима, разоткривали су најдубље вредности великих култура које су се сударале на овим просторима и проналазили простор за слободарске тежње једног малог народа.

Посетите меморијалне музеје посвећене личностима које су својим делима мењале ток српске историје, али и утицале на сасвим интимне доживљаје милиона људи.

МЕМОРИЈАЛНИ МУЗЕЈИ

Животна авантура

Музеј града Београда,
Музеј Иве Андрића,
Београд

Урош Предић,
Портрет Краља Петра I, 1928.

Ратни дневник
Краља Петра I

Задужбина Краља Петра I
Карађорђевића, Оплепац

Више о музејима на www.srbija.travel

Желиш
да осетиш
креативан дух
једне средине?
Упознај њене славне
уметнике и њихова дела.

Надежда Петровић, *Стари шедрван у Призрену*, 1913.
Уметничка галерија Надежда Петровић

Милена
Павловић Барили,
*Аутопортрет
са велом*, 1940.
Галерија Милене
Павловић Барили

> Галерија „Милан Коњовић”, Сомбор
www.konjovic.rs
Милан Коњовић (1898–1993)

> Спомен-збирка Павла Бељанског, Нови Сад
www.pavle-beljanski.museum
Колекција – антологијска дела српске модерне
уметности из прве половине 20. века.

> Галерија слика „Сава Шумановић”, Шид
www.savasumanovic.com
Сава Шумановић (1896–1942)

> Галерија наивне уметности, Ковачица
www.naivnaumetnost.com

> Галерија Милене Павловић Барили, Пожаревац
www.galerijamilenepavlovicbarilli.rs
Милена Павловић Барили (1909–1945)

> Галерија фресака, Београд
www.narodnimuzej.rs
Копије фресака, икона и минијатура, као и одливци
скулптура, презентују највише домете српске
средњовековне и византијске уметности.

> Галерија Мића Поповић, Лозница
www.togl.rs/kulturno-istorijske-znamenitosti
Мића Поповић (1923–1996)

> Модерна галерија Ваљево
e-mail: modernagaleriva@ptt.rs
Дела савремене ликовне уметности и стална поставка
радова сликара Љубе Поповића (1934–2016)

> Градска галерија Ужице
www.galerijauzice.org
Изложбе модерних и савремених уметника

> Уметничка галерија Надежда Петровић, Чачак
www.nadezdapetrovic.rs
Надежда Петровић (1873–1915)

Доживи авантуру која те води од
стваралачког чина појединца, његовог
непосредног окружења и ствари које
су покренуле искру надаћућа, све до
дела која одређују културни идентитет
читавих градова. Од стварања света у
малом, до велике светске славе!
Посети галерије које славе уметничке
хероје својих градова.

Мића Поповић,
*Мали
гастарбајтер*,
1979.
Стална
поставка слика
М. Поповића и
В.Б. Поповић

Зашто су ти углови тако чудни, медији нови а питања вечна?
– Да те боље протресем!

Петар Лубарда, *Човек и звери*, 1964.
Кућа легата

Галерија Рима

Жива и динамична, савремена ликовна сцена Србије отворена је за дијалог и нове одговоре на старе дилеме. Посети галерије које излажу свежа и храбра уметничка дела стваралаца светског реномеа, од којих ће нека постати део културног наслеђа.

Драгана Илић
Ликовна галерија КЦБ-а

Галерија Сингидунум

Лазар Вујаклија, *Чежња*, 1964.
Галерија ликовне уметности
поклон збирка Рајка Мамузића

Милош Шобајић, *Човек*, 1971-72.
Модерна галерија Ваљево

• БЕОГРАД

Ликовна галерија Културног центра Београда, www.kcb.org.rs/premises/likovna-galerija
Haos, www.facebook.com/galerija.haos
Продајна галерија Београд, www.galerijabeograd.org
Прозор, www.prozor.org
Art for All, www.facebook.com/artforallgalerija
Eugster, www.eugster-belgrade.com
Singidunum, www.galerijasingidunum.com
Canvas, www.canvasbeograd.com
Кућа легата, www.kucalegata.org

• НОВИ САД

Galerija Bel Art, www.belart.rs
Pro Arte galerija, www.proartegalerija.com
Галерија ликовне уметности поклон збирка Рајка Мамузића, www.galerijamamuzic.org.rs
Атеље 61, www.atelje61.org.rs

• НИШ

Art 55, www.art55.rs
Галерија савремене ликовне уметности, www.gslunis.org

• КРАГУЈЕВАЦ

Арт галерија, www.galerijart.com
Рима, www.galerijarima.com

• ЗРЕЊАНИН

Савремена галерија уметничке колоније Ечка Зрењанин, www.galerija.rs

• СУБОТИЦА

Савремена галерија Суботица, www.sgsu.org.rs

ГРАФИТИ, МУРАЛИ И УЛИЧНА УМЕТНОСТ

Дух улице

Аутор: АРТЕЗ, Београд

Добро дошли у галерију отворених врата, на изложбу без кустоса, борилиште духова, уметнички Jam Session, сталну поставку културних провокација. Дочекаће вас поруке на аналогним wall-ovima које одсликавају дух улице, града и времена.

Аутор: ИНК,
Београд

EVERYTHING YOU
SEE I
OWE TO
SPAGHETTI
GRAFFITI

Аутор: ТКВ, Београд

Аутор: АРТЕЗ, ЦАНК,
Београд

Аутор: ПИЈАНИСТА,
Београд

Аутор: РЕМЕД, Београд

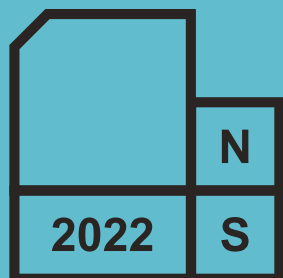
Аутор:
ИСАК
МАЛАКАИ,
Пожаревац

Док шетате улицама неког града у Србији, ослушните и зидове – откриће вам локалне идоле, паролe и смисао за хумор. Београдску Street Art сцену чини хетероген скуп уличних цртача, покретача, креативаца, интелектуалаца и мудраца. На сцену насталу почетком осамдесетих година прошлог века највише су утицали графити уметници из Париза и Берлина.

Аутор: АБС,
Београд

НОВИ САД 2022.
ЕВРОПСКА
ПРЕСТОНИЦА
КУЛТУРЕ

Град отвореног духа

Новом Саду нису потребни облакодери да би био велик, нити ужурбаност вишемилионског града да би био динамичан. Његово највеће богатство лежи у културној и уметничкој разноликости.

Како један град с дугом традицијом успева да задржи свеж дух?

Тајна је у његовој отворености за другачије људе, нова гледишта и узбудљиве предлоге. Крвотоком овог града теку креативна струјања стваралаца свих врста.

Ово је први пут да је један град изван граница Европске уније добија престижну титулу Европске престонице културе.

EUROPEAN CAPITAL OF CULTURE

Због свог културног утицаја, Нови Сад је познат и као „српска Атина”. Посетите га и доживите његов јединствен дух.

НОВИ ПРОСТОРИ ЗА КУЛТУРНУ ПОНУДУ

Како да планираш неочекивано?

КЦ ГРАД

Интересују те свеже идеје и уметничка дела којих нема у уџбеницима? Упознај нову културну сцену Србије, сачињену од актера из свих сфера стваралаштва. Откриј необичне и неконвенционалне просторе којима је удахнут нов живот.

Динамична и витална, у сталној потрази за новим изразом, а ипак с препознатљивим идентитетом, српска култура је прича која се не завршава.

Крени у авантуру обиласка „офлајн портала“ нове српске културе. Посети галерије које спајају уметност и технологију, уметничку четврт у некадашњем простору тешке индустрије и бројне друге мултифункционалне просторе.

КЦ Магазин

Фабрика СКЦ

Уживај у разноврсним концертима, изложбама, представама и журкама, као и у аутентичним фестивалима хране, пића и уметнина.

ДЕЛИ

Дом омладине

Какав год да вам је план, дозволите да будете изненађени!

БЕОГРАД

Уметнички простор У10 – посвећен афирмацији савремене уметности, основан 2012.
www.u10.rs

ДОРЋОЛ ПЛАЦ – организује концерте, журке, изложбе, представе и предавања, фестивале хране, пића, уметнина...
www.dorcolplatz.rs

Културни центар МАГАЦИН – промовише независну културну сцену.
www.kcmagacin.org

ЦИГЛАНА, клуб љубитеља тешке индустрије – уметничка четврт у простору некадашње тешке индустрије.
www.ciglana.org

КЦ ГРАД – изложбе, концерти, дебате, представе, конференције и радионице
www.kcgrad.rs

НОВИ САД

СКЦНС Фабрика – млади таленти
www.skcms.org

Изва кафе-галерија – изложбе, концерти, радионице, промоције
www.facebook.com/IZBAclub

Firchie Think Tank Studio – аудио, видео, фотографије, живи наступи, журке и промоције
www.firchiethinktank.com

Kulturni centar LAB – иновативне друштвене и уметничке праксе
www.facebook.com/KulturniCentarLAB

Кафе галерија Фрида Кало – изложбе, уметнички перформанси, акустичне и џез свирке
www.facebook.com/kafegalerijafridakahlo

НИШ

Дели – простор за креативне људе и њихове идеје
www.deli.rs

Tilda – место где људи разних професија размењују знања и искуства.
www.tilda.rs

КРАГУЈЕВАЦ

Зграда „Чаурнице” – концерти

Дом омладине – концерти, изложбе, филмски и драмски програм
www.domomladine.com

Издавач:

ТУРИСТИЧКА ОРГАНИЗАЦИЈА СРБИЈЕ

Чика Љубина 8, 11 000 Београд

Тел.: +381 11 6557 100

Факс: +381 11 2626 767

е-пошта: office@serbia.travel

www.srbija.travel

turisticka.organizacija.srbije

serbiatourism

serbia

За издавача: Марија Лабовић, в.д. директора

Уредник: Смиљана Новичић

Текст: Јован Јовановић

Дизајн: Марија Вуксановић, „Pozitiv MVP“

Лектура: Исидора Секулић Кумануди

Фотографије: Драган Боснић, Светлана Дингарац, Александар Ђорђевић, Нина Ивановић, Наташа Илић, Бранко Јовановић, Лука Кнежевић-Стрика, Игор Марков, Владимир Мијаиловић, Данијел Милић, Милутиновић, Петар Миросављевић, Едвард Молнар, Богдан Петровић, Биљана Ристивојчевић, Марко Рупена, Миленко Савовић, Душица Стојановић, Катарина Ћирковић, Жељко Цајић, Иван Фроку, Етнографски музеј у Београду, Народни музеј у Београду, Народни музеј Лесковац, Музеј Војводине, Музеј Југославије, Музеј Николе Тесле, Музеј науке и технике, Музеј југословенске кинотеке, Музеј града Београда, Музеј савремене уметности - Бојана Јањић, Музеј града Новог Сада, Музеј наивне и маргиналне уметности Јагодина, Музеј примењене уметности, Народни музеј Топлице, Спомен-збирка Павла Бељанског, Модерна галерија Ваљево, Галерија Милене Павловић Барили, Уметничка галерија Надежда Петровић, Галерија ликовне уметности поклон збирка Рајка Мамузића, Градска галерија Ужице, Eugster II Belgrade, Галерија Прозор, КЦ Магацин, Галерија Бел Арт, КЦ Град, Задужбина краља Петра I Карађорђевића Оплењак Топола, „Нови Сад 2021 - Европска престоница културе“ - В.Величковић, Стална поставка слика М.Поповића. и В.Б.Поповић Лозница, „НИРА“, ТОГ Суботице, Делегација Европске уније, Pozitiv MVP / Shutterstock, Архива ТОС-а

Штампа: Службени гласник, Београд

Друго издање на српском језику, 2019.

Тираж: 5.000

ISBN 978-86-6005-586-8

Захваљујемо се Републичком заводу за заштиту споменика културе на стручној помоћи.

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

338.48-6:7/8(497.11)(036)

ЈОВАНОВИЋ, Јован, 1972-

Авантуре духа : Србија / [текст Јован Јовановић ;
фотографије Драган Боснић ... [и др.]]. - 2. изд. на српском
језику. - Београд : Туристичка организација Србије,

2019 (Београд : Службени гласник). - 49 стр. : илустр. ; 30 cm

Тираж 5.000.

ISBN 978-86-6005-586-8

а) Културни туризам - Србија - Водичи

COBISS.SR-ID 276755980

Манастир Градац, детаљ фреске

Фотографија на задњој страници:
Манастир Жича, розета

Авантуре духа

КУЛТУРНО НАСЛЕЂЕ СРБИЈЕ

